

Arbeiderhistorie gjengir her en beretning om kaderutdanningen i Moskva i mellomkrigsåra, skrevet av Arvid G. Hansen i august 1960. Som innledning til dette dokumentet gis en kort presentasjon av forfatteren og en kort introduksjon om de kommunistiske kaderskoler.

Arvid G. Hansen (1894-1966) var en av de sentrale skikkelser i forspillet til den store splittelsen i norsk arbeiderbevegelse i 1923 og i mange år en av de ledende menn innen Norges kommunistiske parti. Han kom med i Norges socialdemokratiske ungdomsforbund allerede i 1910 og hadde der en lang rekke tillitsverv, bl.a. var han redaktør av Klassekampen i 1916 og formann i 1917. Han var med og stiftet NKP i 1923 og ble medlem av sentralstyret. I 1925 og 1927-1930 var han også medlem av Pol-byrået. I 1924 ble han leder for Den skandinaviske føderasjon av kommunistpartier. Arvid G. Hansen var også redaktør av flere aviser og tidskrifter, bl.a. Proletaren 1924/25 og

1926/27, Norges kommunistblad 1929 og Arbeideren 1929-1931. Han representerte NKP på Kominterns 5. og 6. verdenskongress, og oppholdt seg i Sovjetunionen fra 1931 til 1935. Her hadde han som oppgave å utdanne utenlandske agitatorer, og det er erfaringene herfra han forteller om i det etterfølgende dokumentet. Etter tilbakekomsten til Norge ble han i 1936 redaktør av Arbeidet, men gjenvant aldri den rollen han hadde hatt i NKP i 1920-årene. I 1949 ble han ekskludert av partiet sammen med Furu-
botn-gruppa. Etter det var han ute av partipolitisk arbeid. Fram til sin død arbeidet han som skribent og var en flittig bidragsyter til fagbladene og skrev også flere fagforbundshistorikker.

Arvid G. Hansen

Kominterns kaderskoler

Den kommunistiske internasjonales kaderskoler har vært omgitt av hemmelighetskremmeri. I Kominterns egne publikasjoner omtales de bare én gang og elevene ved to av dem måtte avgi taushetsløfte.

Fram til 1936/37 fantes det i alt tre skoler til kommunistiske kadre: Det kommunistiske universitet for nasjonale minoriteter i Vesten (KUNMZ), oftest omtalt som Vesten-universitetet, Lenin-skolen og Den militærpolitiske skole.

Vesten-universitetet ble grunnlagt i 1921 og fram til 1925 ledet av den polsk-jødiske kommunisten Julian Marchlewski. Etter hans død ble skolen ledet av en annen polsk kommunist, Maria Frumkina. Ved denne skolen studerte til en hver tid mellom 600 og 800 elever, omtrent en tredjedel av dem var tyskere. Høsten 1928 ble det opprettet en «norsk sektor» som fikk 20 elever.

Skolens hovedformål var å utdanne pålitelige partikadre og journalister på distriktsnivå. Undervisningsemner var den internasjonale arbeiderbevegelsens historie, russisk historie og språk, sosialøkonomi og den til enhver tid gjeldende versjon av den dialektiske og historiske materialismen. Mot slutten av 1920-åra kom i tillegg «en grundig militærutdannelse i rammen av den paramilitære masseorganisasjon Osoaviachim».

Lenin-skolen ble grunnlagt i 1924 etter Kominterns 5. verdenskongress, men undervisningen kom ikke i gang før 1926. Skolen var tenkt som utdanningsinstitusjon for ledende partimedlemmer, «den framtidige avantgarden».

Skolens kvinnelige leder var N. Kirsanova. Undervisningen var preget av en sterkere teoretisk orientering hvor igjen marxisme-leninisme sto i fokus, og hvor arbeiderbevegelsens historie skulle settes i en konkret sammenheng med samtidas strategiske og taktiske problemer. Elevene var delt opp i språkgrupper og i den første fasen fantes det fire avdelinger: en fransk, en tysk, en russisk og en engelsk. I 1932 ble det opprettet nye sektorer. NKP fikk sine to første plasser i 1924, og i 1932, da skolen ble omstrukturert, ble det også opprettet en skandinavisk seksjon. Språkproblemene var store og tolkene fikk, som Arvid Hansen også understreker i sin beretning, en stor betydning.

Den tredje skolen, den militærpolitiske, var omgitt av størst hemmelighet og få innen Komintern-apparatet visste om den. Elevene måtte forplikte seg til taushet, men eksistensen er blitt bekreftet gjennom memoarer. Skolen ble opprettet i 1930 på et gods utenfor Moskva og var tenkt for «revolusjonens underoffiserer». Skolen holdt halvårskurs med ca. 30 deltakere pr. kurs. Skolen ble ledet av den finske kommunisten Tuure Lehen («Alfred»). De militærstrategiske emner var militærtaktikk, topografi, våpenteknikk, men også våpenbruk, praktiske ferdigheter som omgang med sprengstoff, opplæring i sifring (hemmelig skrift), bruken av funkteteknikk samt praktiske øvelser. I tillegg kom et ideologisk grunnstudium.

ARVID G. HANSEN

Kaderutdanningen i Moskva

Fra 1924 og utover foregikk det en systematisk utdanning av kadrer for de kommunistiske partier, blant dem NKP, på skoler i Moskva.

Det var tre slike skoler hvor norske kommunister fikk sin utdannelse: «Vesten-Universitetet», «Leninskolen» og en spesiell skole for illegal virksomhet, derunder etterretningsvirksomhet.

Alle disse skoler hadde avdelinger for ulike nasjoners kommunister, bl.a. tyske, jugoslaviske og skandinaviske avdelinger. (Blant mange andre kjente kommunister kan nevnes at også Tito var elev på «Vesten-Universitetet», såvidt jeg husker i 1933-34).

Leninskolen var i noen grad offisiell. Derimot ble de to andre skoler omgitt med stor hemmelighets-fullhet, bl.a. hadde alle elever dekknavn.

Utdanningen på «Vesten-Universitetet» var på fire år. Elevene lærte grundig russisk, undervisningen foregikk i stor utstrekning på russisk og på grunnlag av overveiende russiske lærebøker, bortsett fra slike fag som den skandinaviske arbeiderbevegelses historie og «hjemlandenes problemer», som forøvrig var viktige fag også på Leninskolen. Som norske lærere på «Vesten» fungerte i ulike perioder Trond Hegna¹, Viggo Hansteen², Gunnar Røise³, Christian Hilt⁴, Arvid G. Hansen m.fl.

(Her har A.G.Hansen føyd til flere navn i margen: Ola Hofmo, Eugen Wiik, Kvernmo, Gerda Strand Johannesen (var gift med Eugen Wiik). Disse nevnes imidlertid nedenfor som elever.)

Blant de grunnleggende fag på «Vesten» kan nevnes: Den historiske og dialektiske materialismen, det russiske kommunistpartis historie og marxistiske økonomilære (sosialøkonomi).

Ennvidere ble former og metoder for det kommunistiske organisasjonsarbeid og alle grener av den praktiske partivirksomheten viet et stort pensum og stor oppmerksomhet.

I alle emner måtte elevene gjennomgå eksamen, og det be krevd et intenst arbeid av elevene. Kontrollen med elevene gjaldt ikke bare tilegnelsen av kunnskapsstoffet, men også deres daglige liv og oppførsel, en kontroll som ble gjort lettere ved at det var internatskole og de viktigste lærere bodde også på skolen. Fyll eller andre former for utskeielser ble ikke tålt, og i gjentakel-sestilfelle risikerte eleven å bli utvist fra skolen og sendt hjem, selv om vedk. hadde flere års skolegang i Moskva bak seg. Man kunne bare unngå en slik vanskjebne ved å gå med på en «kommandirovka» ute i marken, det vil si ved enten å ta jobb på en fabrikk for en tid eller utføre organisatorisk eller politisk arbeid på et kollektivbruk, i en sjømannsklubb i en av de russiske havnebyer, eller ved å påta seg et eller annet hemmelig oppdrag.

De allerfleste av elevene på «Vesten-Universitetet» viste seg som førsteklas-ses kommunister og ble etter endt utdanninge plassert i ledende stillinger i partiet, i sentralledelsen, i distriktsledelsene eller på annet spesielt viktig arbeids-område. Elevene ble ikke forvent i materiell henseende. De måtte bo flere på ett rom og kosten var temmelig skral - særlig sammenliknet med den fortreffel-ige «overklassemeny» som ble servert på Leninskolen.

I undervisningsplanen inngikk også fysisk trening, deltakelse i skyteøvelser og i noen grad undervisning i militær strategi og taktikk (bl.a. i forbindelse med borgerkrigens historie i Sovjet-Russland)

«Vesten-Universitetets» elever representerte et stort aktivum for NKP. Blant dem var slike teoretiske begavelser som Lars Nordbø og en rekke dugelige or-ganisasjonsfolk. Under okkupasjonen viste det seg at de også hadde offervilje og viste stor standhaftighet når de falt i hendene på Gestapos bødler. Det kan nevnes i denne forbindelse at over halvparten av de 21 sentralkomiteemedlem-mer som ble henrettet av Gestapo hadde vært elever på «Vesten-Universite-tet» (eller Leninskolen).

Det er et sørgelig faktum at Gestapo hadde fortegnelse over alle elever fra «Vesten» og Leninskolen. Dette materiale kunne de ha skaffet seg gjennom spioner i Moskva. Det er en kjent sak at det ble smuglet inn spioner på disse skoler i Moskva i egenskap av «elever». De som ble avslørt på russisk territo-rium ble skutt av GPU. To jugoslaviske spioner ble skutt av Tito egenhendig på selve «Vesten-Universitetet». Han viste seg allerede dengang som en kon-sekvent handlingens mann og visste dessuten av personlig erfaring fra tortu-ren i de jugoslaviske fengsler hvilken skjebne som rammet de elever som ble angitt av spioner til det jugoslaviske reaksjonære, nærmest fascistiske politi.

Dessverre er det et faktum at navnene på de norske tidligere elever på høyskolene i Moskva ble utlevert av i all fall en ledende kommunist under forhørene på Viktoria Terrasse i annen halvpart av august 1940, etter forbudet mot det kommunistiske parti og de dermed sammenhengende massearrestasjoner. Forøvrig falt også hele medlemskartoteket for Oslopartiet i Gestapos hender fordi en hadde unnlatt å følge Dimitrovs råd om i tide å bringe partiarkivet i sikkerhet. Selv om kommunistene dengang ble svært pent behandlet på Møllergata 19, har de vel fryktet for å bli utsatt for tortur og enkelte av dem har da falt for fristelsen til å gi opplysninger av hemmelig art, noe som er mer forståelig når det foregikk på et seinere tidspunkt under den skjerpede naziterror som da ble satt i verk. Faktum er imidlertid at opplysningene fra august 1940 i 1942-44 ble brukt som materiale for å identifisere «Moskva-kaderene» og for å få dem tilintetgjort.

Undervisningen på Leninskolen ble ikke ført på russisk, men i hovedsaken på tysk og skandinaviske språk. Disse kurser var på ni måneder og det var i første rekke sentralkomiteemedlemmer som var elever. Hjemlandenes problemer ble her inngående behandlet i form av forelesninger og diskusjon og det ble også utarbeidet et ganske omfattende stensilert materiale på dette felt. Undertegnede var en tid lærer og en tid også fungerende bestyrer for den skandinaviske sektor på Leninskolen og utarbeidet særlig materiale for slike emner som Sovjet-Russlands historie (1917-1932), den skandinaviske arbeiderbevegelses historie og hjemlandenes problemer. Forøvrig var undervisningsprogrammet preget av ulike emner innenfor problemkomplekset som sorterer under begrepet «marxismen-leninismen». Det ble på Leninskolen holdt en rekke forelesninger på russisk som ble oversatt av glimrende tolker. Mest fremragende i så måte var Nina Krimova (i sin tid stenograf hos Stalin og medarbeider i de russiske legasjoner i Oslo og Stockholm). Krimova stenograferte et russisk foredrag på norsk eller svensk, slik at foredraget kunne refereres for kurset umiddelbart etter at det var holdt.

På Leninskolen og også på «Vesten» spilte finnlenderen Allan Wallenius gjennom en årrekke en stor rolle som lærer og som elevenes gode, trofaste kamerat. Først i 1935 kom han på det sorte brett fordi han gikk inn for Kullervo Manner mot Otto W. Kuusinen hvis selvkritikk i forbindelse med den finske revolusjons nederlag i 1918 han fant utilstrekkelig, mildt sagt.

Blant elever fra Leninskolen som kom til å spille en ledende rolle i Norges kommunistiske parti kan nevnes: Emil Løvlien⁵, Henry W. Kristiansen⁶, Ran-

dulf Dalland⁷, Haavard Langseth⁸, Finn Fluge Pedersen, Erling Bentzen⁹, Strand Johansen¹⁰, Lars Aasvestad¹¹ m.fl.

Henry W. ble først politisk sekretær, deretter redaktør av NKP's hovedorgan og deretter (i 1940) påny politisk sekretær, etter at Løvlien var blitt arrestert i Stockholm og funnet i besittelse av en større pengesum. (Ironisk nok ble Løvlien, etter denne drastiske fadesen, av partisekretariatet betrodd oppgaven å organisere partiets illegale virksomhet).

Løvlien ble på Leninskolen «oppdaget» av lederen for «Skandinaviches Ländersekretariat» i Komintern, den kjente tyske kommunisten Ph. Dengel. Denne var blitt «deportert» til Moskva i 1928, etter ordre fra Stalin, på grunn av at han hadde vært en av hovedaktørene i samband med Thälmanns eksklusjon i februar 1928. Dengel deltok illegalt som Eksekutivkomitéens utsending på den svenske partikongressen i 1929 og gjestet også flere ganger det norske parti. Han var ikke populær i noe skandinavisk parti, på grunn av sin arroganse og sine diktatoriske arbeidsmetoder, som bl.a. kom til uttrykk i at han forlangte å få utpeke og utnevne lederne i de skandinaviske partier etter sitt vilkårlige private skjønn, hvor personlige sympatier og antipatier spilte en stor rolle.

I forbindelse med foredrag og diskusjoner som Dengel hadde på Leninskolen, bl.a. om agrarproblemer (jordbrukspolitikk) fant han ut at Emil Løvlien var en klok og dyktig ung mann, med et sympatisk (beskjedent) vesen, en mann som burde forfremmes til partisekretær i NKP, etter at Erling Bentzen og Henry W. Kristiansen hadde fått sin «forsonlige» holdning overfor DNA kategorisk fordømt av Kominterns utvidede eksekutivmøte (dette var som kjent i «sosialfascismens» berømmelige eller beryktede periode). Dengels vurdering ble godkjent av Kuusinen (den virkelige sjef for «Skandinavisches Ländersekretariat») og på NKPs landskonferanse i februar 1934 avløste Løvlien Henry W. som politisk sekretær, med Egede-Nissen¹² som formann og representativ figur.

Haavard Langseth ble i en lengre periode leder for NKP's bondearbeide, Finn Fluge Pedersen ble leder av partiets avdeling for agitasjon og propaganda (hvor han for en tid avløste undertegnede), og forøvrig ble praktisk talt alle elever på Leninskolens skand. sektor før eller siden plassert i nøkkelstillinger i partiapparatet.

Når det gjelder de nåværende medlemmer av NKP's sentralstyre og sekretariat har forsåvidt jeg erindrer bare Løvlien og Dalland vært elever på Lenin-

skolen, men jeg anser det som sannsynlig at også Jørgen Vogt¹³ og Arne Petersen¹⁴ har gått på skole i Moskva. En unntakelse er ihvertfall Halvor Sørum¹⁵. (Han var i likhet med Løvlien elev på DNA's fylkesdagskole i Hedmark i 1922, hvor undertegnede var bestyrer). Ottar Lie¹⁶ gikk, såvidt jeg vet, aldri på noen skole i Moskva, men han spilte en viktig rolle når det gjaldt utvelgelsen av elever til de respektive utdanningsinstitusjoner i Moskva. Ottar Lie hadde en høy stjerne i Moskva som organisasjonsmann og som en mann man kunne stole på under alle skiftende politiske konjunkturer, en tillit han også nøt hos russerne under den illegale perioden under krigen. Det er en kjent sak at han, i likhet med Viggo Hansteen, døde som en helt.

Blant elevene fra «Vesten-Universitetet» er før nevnt Lars Nordbø¹⁷ (et av de CK-medlemmene som ble skutt under okkupasjonen). Han var akkurat på vippen til å ta den «røde professur» i Moskva da han ble hjemkalt med sikte på viktige oppdrag i partiet. Blant andre kan nevnes Gerda Strand Johansen (Strand Johansens søster) som nå i en årrekke har vært knyttet til Kringkastningen i Moskva, Helmer Madsen (som siden ble ekskludert trass i protest fra bl.a. Egede-Nissen), Eugen Wiik (formann i Murerarbeidernes Fagforening i Oslo), Kvernmoen og en rekke andre som fikk ledende tillitsverv i partiet. Det kan konstateres at de ledende kadre i alt vesentlig ble rekruttert fra de marxistiske høyskoler i Moskva.

Det var ytterst sjelden at noen elev fra disse skoler i Moskva ble «avhoppere». En unntakelse var Viktor Olsen fra Trondheim som i en periode var ansatt som funksjonær i «Skandinavisches Ländersekretariat», men som brøt med partiet da hans hustru, den henrivende og begavede polske kommunisten Lola ble skutt i forbindelse med Moskvaprosessene, sammen med hele den illegale ledelsen for det polske kommunistpartiet, som på det tidspunkt befant seg i Moskva.

Den tredje av de her nevnte skoler for utdanning av «utenlandske» kommunister i Moskva var strengt hemmelig, - selv meget innvidde personer viste ikke hvor skolen holdt til. Det var skolen for utdanning av spesialister i illegal kommunistisk virksomhet i ulike land. NKP hadde endel elever også på denne skolen. En av dem, en ung idrettsmann fra Vika som het Pedersen ble skutt under krigen av Gestapo. Enkelte av denne skolens elever ble plassert i andre land enn i Norge, f.eks. i etterretningsvesenet i Paris, etter å hatt anledning til å lære fransk, hemmelig radiosending m.v.

Alle de jeg har kjent, som var elever på skolene i Moskva var utpregete ide-

alister, med en ukuelig tro på at de russiske bolsjeviker hadde rett i alle spørsmål, selv om de skiftet politikk og/eller taktikk 180 grader i den ene eller den annen retning. Elevene ble oppdratt i Stalindyrkelse og Lenintro så grundig og effektivt at de tålte belastningen selv under Moskvaprosessene og en del av dem selv under begivenhetene i Ungarn i 1956.

Kaderutdanningen i Moskva var av avgjørende betydning for den kommunistiske politikk ikke bare i Norge, men også i de fleste andre land. Denne utdanning og oppfostring på revolusjonært ideologisk grunnlag besto bl.a. den moralske prøven under den spanske borgerkrig 1936-38, da mange av elevene fra Moskvaskolene (blant dem Randulf Dalland) deltok som frivillige på republikanernes side, på grunnlag av en vervingskampanje som ble ledet illegalt fra Paris av Tito.

NKP har også brukt den metoden å utdanne tillitsmenn på partiskoler i Norge, både før og etter krigen. Og endel tillitsmenn er blitt skolert på den marxistiske høyskole i Øst-Berlin, blant dem NKPs nåværende toneangivende teoretiker Kleven, en tidligere tilhenger av Furubotn.

Oslo, 9. august 1960

Arvid G. Hansen

Noter

Notene er utarbeidet av redaksjonen.

- 1 Trond Hegna (1898-1992). Medlem av Mot Dag 1921-1936, DNA 1918-1925 og 1936-1992, NKP 1927-1928. Redaktør av Norges Kommunistblad, Vestfold Arbeiderblad og Rogalands Avis (1ste Mai). Stortingsrepresentant for DNA 1955-65. Trond Hegna forteller ikke selv i sine memoarer at han var lærer ved Vesten-universitetet, men han oppholdt seg i Sovjetunionen i 1928. Han var på denne tiden ikke medlem av NKP.
- 2 Viggo Hansteen (1900-1941). Medlem av Mot Dag 1921-1928 og NKP 1925-1939. Arrestert 1941, dømt til døden ved standrett og henrettet samme dag (10. september). Hansteen underviste ifølge Hegna i samfunnsfag ved Vesten-universitetet.
- 3 Gunnar Røise, medlem av Mot Dag 1921-1936 og NKP 1927-28. Oppholdt seg i Moskva 1928-29. Underviste ifølge Hegna i realfag ved Vesten-universitetet. Var ikke medlem av NKP store deler av tiden han var lærer ved Vesten. Redaktør av den illegale avisen Norsk Tidend fra 1941. Rømte til Sverige i 1942.
- 4 Christian Gottlieb Hilt (1888-1958). Redaktør av Norges Kommunistblad 1926-1929. Partisekretær NKP 1925, medlem av Pol.-byrået 1926-1929. Oppholdt seg 1929-1936 i Moskva der han arbeidet innen Komintern og som korrespondent for skandinaviske aviser. Redaktør av tidsskriftet Nytt Land 1927-40. Etter krigen landssekretær av Norsk-Sovjetrusisk Samband.
- 5 Emil Løvlien (1899-1973). Politisk sekretær i NKP 1934-40, partisekretær 1945-46 og NKPs formann 1946-65. Re-

- presenterte Hedmark NKP på Stortinget 1945-49 og 1953-61.
- 6 Henry W. Kristiansen (1902-1957). Formann i Bratsberg amts distriktsorg. av NSU 1919-21, Vestfold distriktsorg 1922-23. Medlem av NKPs Pol.-byrå fra 1925, formann NKP 1931-34. Redaktør av Klassekampen 1923-26, redaksjonssekretær Norges Kommunistblad 1926-29, redaktør Proletaren 1927-29, Kommunisten 1932-33, og Arbeideren 1934-40. Ble i 1941 arrestert av tyskerne og i 1942 myrdet i konsentrasjonsleiren Oranienburg.
 - 7 Randulf Dalland (1900-1984). Rørlegger i Bergen og Odda 1915-32. Partisekretær i NKP 1932-35. Offiser i Den 11. internasjonale brigade i Spania 1937. Fengslet og dødsdømt, men løslatt og utvist fra Spania mai 1940. Representerte Bergen NKP på Stortinget 1945/46-49.
 - 8 Håvard Langseth (1888-1968) Formann i Akershus fylkesparti av NKP 1923-25, fra 1928 medlem av Pol.-byrådet, og fra 1929 sentralstyret. Formann i Internasjonale Arbeiderhjelp og redaktør av tidskriftet Solidaritet fra 1931. Var under krigen i landflyktighet, og ble ekskludert av NKP i 1949.
 - 9 Erling Bentsen (1897-1962). Formann av Oslo og Akershus distrikt av NKP 1927-28, medlem av Pol.-byrådet i årene 1926-28 og fra 1932. Student ved Lenin-skolen i Moskva fra 1928. redaktør av Arbeideren 1932-34. Formann i De arbeidsløse forening i Oslo, og Den revolusjonære fagopposisjon. Arrestert av Gestapo i 1941, og sendt til Sachsenhausen. Redaktør av Nordlands Arbeiderblad 1949-52, deretter medarbeider i Friheten.
 - 10 Johan Strand Johansen (1903-1970). Journalist i Ny Tid 1924. Sekretær i NKU 1924-28. Medlem av NKPs sentralstyre 1931-55, partisekretær 1945-53, nestformann NKP 1953-55. Fangeopphold i Oslo og Tyskland 1941-45. Stortingsrepresentant for NKP fra Oslo 1945/46-49 og 1954-57. Statsråd for Arbeidsdepartementet i Gerhardsens samlingsregjering 1945.
 - 11 Lars Aasvestad, nestformann i Bygningsarbeiderforbundet i 1940. Tok sommeren 1942 initiativet til å opprette et illegalt utvalg i forbundet. Medlem av NKPs sentralstyre fra 1936.
 - 12 Adam Hjalmar Egede-Nissen (1868-1953). Postmester i Vardø fra 1897 og i Stavanger 1911-33. Ordfører Stavanger 1916-19. Representerte Finnmark på Stortinget 1900-12, først innvalgt for Venstre, fra 1906 for DNA. Stortingsmann for Stavanger Arbeiderparti 1922-24. Medlem av NKP fra 1923, formann 1934-46.
 - 13 Jørgen Vogt (1900-1972). Medlem av NKP fra 1923. Journalist, og redaktør av en lang rekke aviser, bl.a Ny Tid fra 1929-39 og Friheten 1946-58 og 1965-67. Medlem av NKPs sentralstyre 1946-67. Representerte NKP på Stortinget 1945/46-49.
 - 14 Arne Pettersen (1912-1997). Medlem av NKU i 1934 og valgt inn i sentralstyret i 1938. Deltok i illegalt arbeid og ble arrestert i 1942. Satt resten av krigen på Grini. Medlem av NKPs sentralstyre 1947-1975.
 - 15 Halvor Sorum (1897-1965). Leder av Hedmark distriktsorg. av NKU 1922-23, leder av NKPs agit.prop-utvalg 1925. Medlem av NKPs sentralstyre fra 1929 til han ble arrestert i 1943 (og sendt til Sachsenhausen), og etter krigen 1946-50. Leder av Bygningsarbeiderforbundet 1946-49.
 - 16 Ottar Lie (1896-1943). Formann i Løten faglige samorganisasjon 1917-19. Medlem NKP fra 1923, sekretær Hedmark Distrikt. Representerte NKP på Kominterns 5. verdenskongress. Partisekretær i NKP fra 1927. Medlem av NKPs landsstyre fra 1923, sentralstyre fra 1925, og Pol.-byrå fra 1926. Arrestert av tyskerne i november 1942, og henrettet på Trandum i mars 1943.
 - 17 Lars Nordbø (1909-1943). Sosialøkonom og journalist. Medlem av NKPs illegale sentralkomité i Oslo. Arrestert og skutt på Trandum 1943.